

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Winda Energy Oy, Kummunmaan ja Repoängän tuulivoimahanke, Ylitornio, Tornio (LAPELY/6056/2024)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Winda Energy Oy suunnittelee Ylitornion kunnan alueelle, Tornion kaupungin rajalle Kummunmaan ja Repoängän 22 voimalan tuulivoimahanketta. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 350 m ja tuotantoalueen kokonaislaajuus on n. 1820 ha. Sähkönsiirron osalta suunnitellaan 110 kV maakaapelia Karhakkamaan tai Martimon tuulivoimapuistojen suunnitteilla oleville sähköasemille.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Pääsääntöisesti YVA- ohjelman luontokartoitukset ovat kattavia. Tuotantoalueen linnustoselvitykset (metsäkanalintujen soidinpaikkakartoitukset, muutonseurannat, pesimälinnustoselvitys) toteutetaan ohjelman mukaan vuoden 2025 aikana. Linnuston kannalta olisi kuitenkin syytä huomioida seuraavaa. Muuttolintujen ja pesimälinnuston kartoitukseen käytettävät 10 maastopäivää kumpaankin on aika minimiaika. Mieluiten selvityksiin tulisi käyttää vähintään kaksinkertainen aika per kevät, kesä ja syksy mm. säätilavarausten takia. Seurantoja ja laskentoja ei voi toteuttaa huonon sään vallitessa. Laskennat ja seurannat tulisi toteuttaa kattavasti koko hankealueella.

Luke näkee myös puutteena, että alueelle on toteutettu metsäkanalintukartoitukset vain yhtenä vuonna. Laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen.

Luonnonvarakeskus korostaa tässä hankkeessa yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä. Kuten YVA-ohjelman kuvassa 6-1. (sivu 47) tuodaan hyvin esille, valtavan laaja yhtenäinen alue hankkeen ympäristössä on suunniteltu tuulivoimalle (useita kymmeniä kilometrejä suuntaansa). Mikäli tuulivoimalla on vaikutuksia tässä tarkastelluille lajeille, se vaikutus kohdistuu merkittävän laajalla alalla näiden lajien elinympäristöihin.

Hankealueen ympäristön laaja tuulivoimarakentaminen asettaa haasteita alueen ekologisen verkoston säilymiselle. Ihmistoiminta pirstoo ja vähentää eläimille sopivia ympäristöjä sekä katkoo ekologisia yhteyksiä. Hankkeen suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huolellisuutta ekologisten yhteyksien säilymiseen sekä ekologisen verkoston toimivuuteen.

Alueen eri tuulivoima- ja muiden maankäyttöön vaikuttavien laaja-alaisten hankkeiden yhteisvaikutukset alueen eläimistöön tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Tärkeää on myös suunnitella toimivia lievennysratkaisuja.

Poronhoidon osalta tuulivoiman tuotantoalueet sijaitsevat Lohijärven paliskunnassa rajautuen paliskunnan etelärajaan, joka toimii kyseisessä kohtaa myös poronhoitoalueen etelärajana Tornion kaupungin aluetta vasten. Sähkönsiirron vaihtoehdot sijaitsevat pääosin Tornion alueella eli poronhoitoalueen ulkopuolella. Lohijärven paliskunnan rajoilla ei kuitenkaan ole aitoja estämässä vapaana laiduntavien porojen liikkumista, joten porot voivat ylittää paliskuntarajan.

Kummunmaan ja Repoängän YVA-ohjelmassa on kuvattu pääpiirteissään Lohijärven paliskunnan poronhoitoa, sen toimintaa, eri vuodenaikojen laitumia, erotusaitoja ja porojen laidunkiertoa sekä myös hankkeen sijoittumista paliskuntaan poronhoidollisesti. Kuvaus ja siihen liittyvä karttaesitys perustuvat paliskunnalta aikaisemmin kerättyyn tietoon ja poronhoidon paikkatietoihin. Poronhoitoon hankkeesta kohdistuvan vaikutusarvioinnin suunnitelmassa kuvataan lyhyesti vaikutusarvioinnissa käytettävät aineistot, lähtö- ja taustatiedot ja niiden hyödyntäminen, vaikutusten tunnistaminen, paliskunnan kanssa käytävät neuvottelut sekä arvioinnin tavoitteet ja sen osa-alueet. Vaikutusten tunnistamisessa käytetään Paliskuntain yhdistyksen ja Akordin laatimia oppaita. Yhteisvaikutusten arviointi toteutetaan sanallisena asiantuntija-arviona. Yhteisvaikutusten arviointiin suunnitellaan otettavan mukaan vain ne hankkeet, jotka ovat toiminnassa tai joiden kaava on voimassa arviointihetkellä. YVA-selostuksessa esitetään myös ehdotus rakentamisen ja hankkeen toiminnan aikaisten poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten lieventämiskeinoista.

Luke katsoo, että Kummunmaan ja Repoängän YVA-ohjelmassa esitetty poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin suunnitelma kattaa pääpiirteissään ne lähtötiedot, aineistot, tavoitteet, neuvottelukäytännöt, menetelmät ja arvioinnin osa-alueet, joiden tulee sisältyä ko. vaikutusarviointiin. Luke pitää erittäin tärkeänä, että Lohijärven paliskunnan kanssa käydään tarpeellinen määrä neuvotteluita, jotta paliskunnalta saadaan riittävät tiedot poronhoidosta. Erittäin tärkeää on myös se, että paliskunta pystyy kommentoimaan tehtyjä vaikutusarvioita ja esittämään oman arvionsa hankkeen todennäköisistä erillis- ja yhteisvaikutuksista poronhoitoon. Luken näkemyksen mukaan näiden paliskunnan esittämien arvioiden tulisi myös käydä ilmi YVA-selvityksen raportista.

Poronhoitoon kohdistuvien laidunmenetysten osalta Luke toteaa, että suorien laidunmenetysten ohella myös välillisiä laidunmenetyksiä tulee arvioida. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta Luke toteaa, että arviointihetkellä toiminnassa olevien ja lainvoimaisen kaavan omaavien hankkeiden ohella yhteisvaikutusten arviointiin tulee sisällyttää myös Lohijärven paliskuntaan ja sen lähialueille sijoittuvat muut suunnitellut hankkeet. Luke näkee myös välttämättömäksi, että hankkeen YVA-arvioinnissa esitetään alustava suunnitelma poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurannasta ja mahdollisten haitallisten vaikutusten kompensoinnista sekä niihin liittyvistä sopimisvelvoitteista.

3 Lausunnon tiivistelmä

Muuttolintu- ja pesimälinnustoselvityksiin varatut kymmenen maastopäivää kumpaankin ovat vähimmäistasoa. Aikaa olisi hyvä varata vähintään kaksinkertaisesti eri vuodenaikoina sääolosuhteiden vaihtelun vuoksi. Selvitykset tulee tehdä kattavasti koko hankealueella. Luke pitää ongelmallisena, että metsäkanalintujen kartoitus on tehty vain yhtenä vuonna. Se altistaa tulokset satunnaisvaihtelulle. Luke painottaa hankkeen jatkosuunnittelussa yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä, sillä hankealueen ympärillä on laajoja tuulivoimasuunnitelmia. Tuulivoimarakentaminen laajalla alueella voi merkittävästi heikentää lajien elinympäristöjä ja ekologista verkostoa. Hankkeen suunnittelussa on varmistettava ekologisten yhteyksien säilyminen ja verkoston toimivuus sekä huomioitava eri hankkeiden yhteisvaikutukset ja toteutettava tehokkaita lieventämistoimia.

Luke katsoo, että Kummunmaan ja Repoängän YVA-ohjelmassa esitetty poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin suunnitelma kattaa pääpiirteissään ne arvioinnin osa-alueet, joiden tulee sisältyä ko. vaikutusarviointiin. Luke pitää erittäin tärkeänä, että Lohijärven paliskunnalta kerätään neuvotteluissa riittävät tiedot poronhoidosta ja paliskunta pystyy kommentoimaan tehtyjä vaikutusarvioita sekä esittämään myös oman arvionsa hankkeen todennäköisistä erillis- ja yhteisvaikutuksista poronhoitoon. Laidunmenetysten arvioinnin osalta Luke toteaa, että suorien laidunmenetysten ohella myös välillisiä laidunmenetyksiä tulee arvioida. Yhteisvaikutusten arvioinnin osalta Luke katsoo, että arviointihetkellä toiminnassa olevien ja lainvoimaisen kaavan omaavien hankkeiden ohella arviointiin tulee sisällyttää myös paliskuntaan ja sen lähialueille sijoittuvat muut suunnitellut hankkeet. Luke näkee myös välttämättömäksi, että hankkeen YVA-arvioinnissa esitetään alustava suunnitelma poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten seurannasta ja haitallisten vaikutusten kompensoinnista sekä niihin liittyvistä sopimisvelvotteista.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 13.11.2025 klo 13:28:43.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen
Jouko Kumpula, Esa Huhta

Liitteet:

Tiedoksi: